

Dictamen en relació amb la consulta d'un col·legi professional sobre el lliurament d'un llistat dels col·legiats a una persona que vol concórrer a les eleccions col·legials

Es presenta davant l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades un escrit d'un col·legi professional en què planteja si pot lliurar un llistat de les persones col·legiades, amb indicació de les seves dades de contacte, a una persona col·legiada interessada en concórrer a les eleccions a la Junta de Govern del Col·legi.

S'adjunta a la consulta, entre d'altres documents, còpia dels Estatuts del Col·legi.

Analitzada la petició i la documentació que l'acompanya, i vist l'informe de l'Assessoria Jurídica, es dictamina el següent.

I

(...)

II

El Col·legi planteja, en el seu escrit de consulta, diverses qüestions relacionades amb la possibilitat de lliurar un llistat dels col·legiats a una de les persones col·legiades que té interès en concórrer a les eleccions a la Junta de Govern. En síntesi, el Col·legi planteja:

- a) Si es confirmen les conclusions del dictamen emès per aquesta Autoritat en data 9 de juliol de 2012.
- b) Si, en cas de considerar procedent el lliurament del llistat:
 - Quines dades i en quin format s'haurien de comunicar, tenint en compte que hi ha diferents classes de persones col·legiades i que el Registre col·legial disposa de dades accessibles al públic i d'altres privades.
 - Si és necessari que, prèviament al lliurament del llistat, s'hagi proclamat la candidatura de la persona sol·licitant.

A aquestes qüestions ens referim en els apartats següents d'aquest dictamen.

III

El Col·legi planteja, en primer lloc, si es confirmen les conclusions emeses en el dictamen de 9 de juliol de 2012 (CNS 31/2012, disponible al web de l'Autoritat <https://apdcat.gencat.cat>).

Aquest dictamen, emès per l'Autoritat a petició d'aquest mateix Col·legi, analitzava la possibilitat de comunicar per correu electrònic un llistat dels col·legiats a una candidatura a les eleccions col·legials en què hi figuressin el nom, número de col·legiat, adreça i correu electrònic dels col·legiats, a efectes de trametre'ls informació electoral.

Fet aquest examen, de conformitat amb la legislació sectorial aplicable i la legislació en matèria de protecció de dades vigent en aquell moment (això és la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal, i el seu Reglament de desplegament, aprovat pel Reial decret 1720/2007, de 21 de desembre), es va concloure que:

“La informació relativa al nom, número de col·legiat, domicili professional i correu electrònic dels col·legiats pot tenir la consideració de font accessible al públic. No obstant això, i més enllà de l’obligació de facilitar informació sobre el nom i cognoms, número de col·legiat i domicili professional a la finestra única del col·legi professional, no existeix l’obligació de facilitar la informació sol·licitada amb el format sol·licitat.

Resulta plenament respectuosa amb el dret a la protecció de dades la possibilitat prevista als Estatuts del col·legi de dur a terme la tramesa d’informació electoral durant la campanya electoral a través de la secretaria del mateix col·legi.”

Amb caràcter general, pot dir-se que aquestes conclusions continuen essent vàlides, en el sentit que:

- Determinades dades dels professionals col·legiats han d’ésser difoses pels col·legis professionals a través de la seva finestra única, el que comporta que qualsevol persona hi pugui tenir accés, inclosos els mateixos col·legiats.
- De la normativa sectorial no es desprèn l’obligació, com a tal, de lliurar un llistat amb les dades dels col·legiats de la forma, en aquell cas, sol·licitada per la candidatura, això és per correu electrònic.
- El sistema previst als Estatuts del Col·legi per trametre informació electoral resulta plenament respectuós amb el dret a la protecció de dades dels possibles afectats.

Dit això, la concurrència de determinades circumstàncies, tals com el temps transcorregut des de l’emissió del dictamen esmentat, els canvis legislatius en matèria de protecció de dades, amb l’aprovació del Reglament (UE) 2016/679, del Parlament i del Consell Europeu, de 27 d’abril de 2016, General de Protecció de Dades (en endavant, RGPD) i de la Llei orgànica 3/2018, de 5 de de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals (en endavant, LOPDGDD), la modificació l’any 2015 dels Estatuts del Col·legi, així com les particularitats del cas concret ara plantejat, aconsellen examinar novament el tractament pretès.

IV

El Reglament (UE) 2016/679, del Parlament i del Consell Europeu, de 27 d’abril de 2016, General de Protecció de Dades (en endavant, RGPD), defineix tractament de dades com *“cualquier operación o conjunto de operaciones realizadas sobre datos personales o conjuntos de datos personales, ya sea por procedimientos automatizados o no, como la recogida, registro, organización, estructuración, conservación, adaptación o modificación, extracción, consulta, utilización, comunicación por transmisión, difusión o cualquier otra forma de habilitación de acceso, cotejo o interconexión, limitación, supresión o destrucción”* (article 4.2).

El lliurament d’un llistat de les persones col·legiades, en què hi constin les dades de contacte, a una de les persones col·legiades que té interès en concórrer a les eleccions a la Junta de Govern constitueix un tractament de dades personals que resta sotmès a la legislació de protecció de dades.

L’RGPD estableix que tot tractament de dades personals ha de ser lícit, lleial i transparent (article 5.1.a)). Per tal que aquest tractament sigui lícit cal que concorri alguna de les bases jurídiques de l’article 6.1 de l’RGPD:

“a) el interesado dio su consentimiento para el tratamiento de sus datos personales para uno o varios fines específicos;

- b) el tratamiento es necesario para la ejecución de un contrato en el que el interesado es parte o para la aplicación a petición de este de medidas precontractuales;
- c) el tratamiento es necesario para el cumplimiento de una obligación legal aplicable al responsable del tratamiento;
- d) el tratamiento es necesario para proteger intereses vitales del interesado o de otra persona física;
- e) el tratamiento es necesario para el cumplimiento de una misión realizada en interés público o en el ejercicio de poderes públicos conferidos al responsable del tratamiento;
- f) el tratamiento es necesario para la satisfacción de intereses legítimos perseguidos por el responsable del tratamiento o por un tercero, siempre que sobre dichos intereses no prevalezcan los intereses o los derechos y libertades fundamentales del interesado que requieran la protección de datos personales, en particular cuando el interesado sea un niño.”

Cal tenir en consideració que, tal com es desprèn de l'article 6.3 de l'RGPD i recull expressament l'article 8 de l'LOPDGDD, el tractament de dades només podrà considerar-se fonamentat en les bases jurídiques de l'article 6.1.c) i e) de l'RGPD quan així ho estableixi una norma amb rang de llei.

V

En el context en què ens trobem, cal fer referència a la Llei 7/2006, de 31 de maig, de l'exercici de professions titulades i dels col·legis professionals.

Aquesta llei ens remet, pel que fa específicament al règim electoral, a les previsions que s'estableixin en els Estatuts del Col·legi.

Així, un cop establert que l'organització interna i el funcionament dels col·legis professionals han d'ésser democràtics (article 45), disposa com a contingut mínim necessari dels Estatuts *“la denominació, el règim de convocatòria i de constitució, la composició i el funcionament de l'òrgan de govern; la manera de designar, destituir i renovar llurs membres, i la durada del mandat d'aquests, d'acord amb l'article 51.1.”* (article 47.e)).

En el cas examinat, els Estatuts del Col·legi contenen diverses previsions que fan referència a la participació dels col·legiats a la Junta de Govern i al règim electoral.

Entre totes elles, cal fer especial menció a l'article 33, que, sota l'epígraf *“de la campanya electoral”*, estableix determinades previsions en relació amb la tramesa de la propaganda electoral de les candidatures.

L'apartat 3 d'aquest article disposa que *“un cop obtingut el vistiplau de la Junta Electoral, a través del secretari o la secretària del Col·legi es farà arribar a totes les persones col·legiades amb dret de vot el material rebut de cada candidatura, inclòs un exemplar del programa, així com qualsevol altre material electoral comú i igual per a totes les candidatures que es consideri necessari per a la votació”*.

En atenció a aquesta previsió dels Estatuts, que contempla un sistema específic per a la tramesa d'informació electoral per correu postal durant la campanya electoral (a través de la secretaria del Col·legi), *a priori* no semblaria que resultés necessari que les diferents candidatures haguessin de tenir accés a informació personal dels col·legiats amb aquesta finalitat, ja sigui el cens electoral o un llistat com el que sol·licitaria, en el cas plantejat, la persona col·legiada.

Cal recordar, en aquest punt, que l'RGPD ha donat carta de naturalesa al principi de minimització de dades (article 5.1.c)), segons el qual *“los datos personales serán adecuados, pertinentes y limitados a lo necesario en relación con los fines para los que son tratados”* o, el que és el mateix, s'han de realitzar únicament els tractaments de dades que resultin necessaris o proporcionats en atenció a la finalitat que els motiva.

D'aquesta manera, si la finalitat perseguida en un determinat context (en el nostre cas, l'enviament d'informació electoral) pot ser assolida sense necessitat de dur a terme un tractament de dades personals, sense veure's per això alterada o perjudicada aquesta finalitat, hauria d'optar-se necessàriament per aquesta possibilitat, atès que el tractament de dades de caràcter personal suposa, tal com consagra el Tribunal Constitucional en llur Sentència 292/2000, una limitació del dret de l'afectat a disposar de la informació referida a la seva persona.

Ara bé, a la vista de les previsions de l'apartat 5 de l'esmentat article 33 dels Estatuts, no es pot descartar que les candidatures sí hagin de poder accedir a determinada informació dels col·legiats a efectes de trametre'ls informació electoral.

D'acord amb aquest apartat *“la tramesa a l'adreça postal de totes les persones electores pel Col·legi de la documentació relativa al material electoral previst a l'apartat 3r anterior i dels sobres de l'apartat 4 de l'article 28 té caràcter gratuït. Només té caràcter gratuït un enviament de material electoral per cada candidatura. Es recomana a les candidatures fer trameses per correu electrònic. Si una o més candidatures volen fer més d'un enviament a les persones col·legiades, les despeses que es generin seran a càrrec de la candidatura que el faci.”*

Aquest apartat preveu, addicionalment a la tramesa per correu postal establerta a l'apartat 3, que les candidatures puguin emprar el correu electrònic. De fet, en aquest apartat *“es recomana a les candidatures fer trameses per correu electrònic”*. Òbviament, les candidatures no podran seguir tal recomanació efectuada pel mateix Col·legi si no disposen d'informació dels col·legiats amb dret de vot.

D'acord amb l'article 32.3.a) dels Estatuts, la dada relativa al correu electrònic ha de formar part del cens electoral, junt amb el nom i cognoms, el número de col·legiat i el domicili professional de les persones col·legiades.

Convé recordar, en aquest punt, que l'RGPD considera lícit el tractament de dades que sigui *“necesario para la satisfacción de intereses legítimos perseguidos por el responsable del tratamiento o por un tercero, siempre que sobre dichos intereses no prevalezcan los intereses o los derechos y libertades fundamentales del interesado que requieran la protección de datos personales, en particular cuando el interesado sea un niño”* (article 6.1.f)).

Segons el considerant 47 de l'RGPD *“el interés legítimo de un responsable del tratamiento, incluso el de un responsable al que se puedan comunicar datos personales, o de un tercero, puede constituir una base jurídica para el tratamiento, siempre que no prevalezcan los intereses o los derechos y libertades del interesado, teniendo en cuenta las expectativas razonables de los interesados basadas en su relación con el responsable. (...). En cualquier caso, la existencia de un interés legítimo requeriría una evaluación metódica, inclusive si un interesado puede prever de forma razonable, en el momento y en el contexto de la recogida de datos personales, que pueda producirse el tratamiento con tal fin. (...).”*

Tenint en compte que la informació personal dels col·legiats la sol·licita una persona col·legiada que pretén concórrer a les eleccions a la Junta de Govern, al seu lliurament per part del Col·legi li podria resultar d'aplicació la previsió de l'article 6.1.f) de l'RGPD, en ser

necessari per a la satisfacció d'interessos legítims, sempre que no es vulnerin drets fonamentals de les persones col·legiades.

Ara bé, per a que això sigui possible, és necessari que la Junta Electoral hagi proclamat la candidatura de què formi part la persona col·legiada sol·licitant, atès que és a les candidatures a qui es pot reconèixer la concurrència d'un interès legítim.

En aquest sentit, cal tenir en compte que l'accés a dades de les persones electores durant processos electorals, com succeiria en el cas examinat, trobaria la seva justificació en la garantia de les facultats que la normativa aplicable al procés en qüestió reconeix a les persones candidates durant el procés electoral, entre elles dur a terme la campanya electoral, inclòs l'enviament de propaganda electoral.

Mostra d'això, tot i que en el present cas no es pugui considerar d'aplicació directa, són les previsions de l'article 41.5 de la Llei orgànica 5/1985, de 19 de juny, de règim electoral general. Aquest precepte reconeix expressament la possibilitat que les candidatures obtinguin una còpia del cens electoral amb fins electorals en els termes següents:

“Los representantes de cada candidatura podrán obtener dentro de los dos días siguientes a la proclamación de su candidatura una copia del censo del distrito correspondiente, ordenado por mesas, en soporte apto para su tratamiento informático, que podrá ser utilizado exclusivamente para los fines previstos en la presente Ley. Alternativamente los representantes generales podrán obtener en las mismas condiciones una copia del censo vigente de los distritos donde su partido, federación o coalición presente candidaturas. Asimismo, las Juntas Electorales de Zona dispondrán de una copia del censo electoral utilizable, correspondiente a su ámbito. (...)”.

Ahora, cal tenir present que, en el cas examinat i en atenció a les previsions estatutàries examinades, la informació personal que hauria de lliurar-se a les candidatures comprendria el nom i cognoms de les persones col·legiades junt amb la seva adreça de correu electrònic, no la totalitat de les dades que constin en el cens electoral o aquelles altres de què pugui disposar el Col·legi en el seu Registre de col·legiats (per exemple, l'adreça postal o el DNI), la revelació de les quals podria tenir un major impacte sobre la privacitat de les persones afectades.

Aquestes circumstàncies haurien de venir acompanyades amb l'establiment per part del Col·legi de mesures adreçades a salvaguardar els drets i interessos de les persones col·legiades, tals com un sistema d'*opt out* de manera que aquestes puguin decidir directament, sense necessitat de cap altra justificació, excloure's del llistat que s'entregui a les candidatures als efectes de dur a terme enviaments per correu electrònic de propaganda electoral.

Per tot plegat, pot dir-se que el lliurament d'un llistat dels col·legiats a la persona col·legiada sol·licitant, un cop s'hagi proclamat la seva candidatura, podria considerar-se emmarcat en la satisfacció d'interessos legítims i, per tant, un tractament emparat en la base jurídica de l'article 6.1.f) de l'RGPD.

Assenyalar, a la vista de les qüestions concretes plantejades a l'escrit de consulta, que el llistat a lliurar a les candidatures hauria de comprendre, en el present cas, el nom, cognoms i adreça de correu electrònic i referir-se únicament a les persones col·legiades amb dret de vot, d'acord amb allò establert als Estatuts (article 31).

També que la normativa de protecció de dades no estableix previsions específiques en relació amb la manera concreta de dur a terme el lliurament de dades personals. És una

decisió que correspon, per tant, al Col·legi com a responsable del tractament (article 4.7) RGPD).

Amb tot, es recomana fer avinent a les candidatures que la dita informació només pot utilitzar-se per a la finalitat específica per a la qual s'ha lliurat, això és la seva utilització durant el procés electoral com a mecanisme per facilitar la comunicació entre les persones candidates i la resta de persones col·legiades durant el període de campanya electoral i l'exercici de les seves facultats durant el procés electoral (article 5.1.b) RGPD, relatiu al principi de limitació de la finalitat).

D'acord amb les consideracions fetes fins ara en relació amb la consulta plantejada, es fan les següents,

Conclusions

El lliurament d'un llistat dels col·legiats amb dret de vot a les eleccions a la Junta de Govern, en què constin el seu nom, cognoms i adreça de correu electrònic, a la persona que l'ha sol·licitat, un cop hagi estat proclamada llur candidatura, als efectes d'enviar-los informació electoral per correu electrònic, trobaria empara en la base jurídica de l'article 6.1.f) de l'RGPD.

En canvi, ateses les previsions dels Estatuts del Col·legi pel que fa a la tramesa de propaganda electoral per correu postal, no resultaria justificat lliurar-li altres dades de contacte, com l'adreça postal, de les persones col·legiades.

Barcelona, 8 d'octubre de 2019